

Колесникова Т. О.,
к. н. із соціальних комунікацій, с.н.с.,
директор науково-технічної бібліотеки
Дніпровського національного
університету залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна
e-mail: Kolesnykova@diit.edu.ua
тел.: (056)371-51-05

ВЕЛИКЕ ПРИСКОРЕННЯ: МАНДАТ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК НА СТВОРЕННЯ ПУБЛІКАЦІЙ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

**7-а Міжнародна науково-практична конференція
«Наукова комунікація в цифрову епоху»
28-29 березня 2019 р., НаУКМА, м. Київ, Україна**

Welcome to the GREAT ACCELERATION

“The Great Acceleration” by Professor Warren Ellis
(York St. John University, Great Britain), романіст,
сценарист, продюсер

- Пориньте у відкриті процеси, дослідження та експерименти, які відповідають існуючому стану інтенсивної активності й прискорених змін, де “всього відбувається так багато”.
- ...але для тих із нас, хто публікується, – це як час великих можливостей і ризику.
- ... **для тих, хто підтримує науку**, – це можливість створити сервіс, щоб зменшити новий тягар, покладений на дослідника, полегшити його робоче навантаження й допомогти йому / їм повернутися до проведення досліджень

МАНДАТ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК на створення публікацій ВД

- Мандат в університетех – це певні права, якими керівництво установи наділяє свої структури
- **Послуги університетських бібліотек в науковій комунікації та відкритому доступі в основному відносяться до наступних напрямів:**
- 1) послуги із наукового (Т.К. – академічних ресурсів) видавництва;
- 2) послуги репозитарію відкритого доступу;
- 3) консультації з питань авторського права й відкритого доступу;
- 4) оцінювання наукових ресурсів

*Librarians' Competencies Profile for
Scholarly Communication and Open Access (2016)*

<http://bit.ly/2xHTQgs>

SCHOLARLY PUBLISHING and ACADEMIC RESOURCES COALITION

- Міжнародний альянс академічних і дослідницьких бібліотек, які працюють для виправлення дисбалансів в науковій видавничій системі;
- Коаліція в даний час включає близько 800 установ в Північ. Америці, Європі, Японії, Китаї та Австралії;
- **«SPARC Europe's strategic plan 2016-2020»** – SPARC Europe працює для просування в Європі: відкритого доступу до публікацій, відкритого експертного огляду, відкритих даних, відкритих освітніх ресурсів, а також оцінки досліджень та їх цілісності.

"SPARC Europe's 2018 Annual Report"

"10 ways libraries can support the implementation of Plan S" (October 2018)

п.3. а) надання інформації про альтернативні наукові публікації й платформи для цілого ряду результатів, таких як видавництво ОА; б) введення нових сумісних видавничих моделей

п.4. Забезпечення стабільної, якісної стандартизованої інфраструктури для здачі, курації, перевірки та поширення спектру результатів досліджень ОА через репозитарії бібліотек

<https://sparceurope.org/download/3454/>

LIBRARY PUBLISHING... ЩО та ЯК?

- «... набір заходів в коледжах та університетах для підтримки створення, поширення й збереження наукових, творчих і / або освітніх робіт»
- «... видавництво в бібліотеці вимагає виробничого процесу, публікація являє собою ори-гінальну роботу (раніше не доступну), і застосовує рівень сертифікації до опублікованого контенту, будь то шляхом експертної оцінки або розширення інституційного бренду»

Library Publishing Coalition

"Library as Scholarly Publisher" – нова модель наукової комунікації для нової ери

WHY LIBRARY PUBLISHING?

- Традиційний обов'язок бібліотекарів – зробити знання доступними зараз і в майбутньому, спираючись при цьому на місію бібліотек “Сприяти створенню, поширенню і збереженню знань”.
- Open Access + реагування бібліотек на розчарування авторів-науковців в традиційних моделях наукових публікацій
- Спроможність кинути виклик статус-кво та застосовувати неформальні й експериментальні форми наукової комунікації, створюючи стратегії нового розвитку організації віртуального простору

продовження **WHY LIBRARY PUBLISHING?**

- прагнення зменшити фінансовий тиск при комплектуванні фондів;
- зміни в способах поширення інформації;
- бажання допомогти вченим свого університету контролювати власну публікаційну «долю», в т.ч. швидкість опублікування результатів досліджень;
- поява безлічі нових навчальних дисциплін в університетах не завжди дає можливість бібліотекам швидко забезпечити комплектування друкованими та електронними документами, виданими в традиційних видавництвах

закінчення **WHY LIBRARY PUBLISHING?**

- комерційні наукові видавництва й преси університетів не надали рішень для публікації величезної кількості робіт у вигляді “сірої” літератури, технічних звітів, даних, навчальних предметів, цифрових гуманітарних проектів та інших нетрадиційних форм наукової та творчої діяльності.
- соціальна справедливить – частина місії бібліотек. Це можливість усунення системної нерівності в наукових публікаціях шляхом явного прийняття цінностей соціальної справедливості та активної публікації робіт недопредставлених груп і про них

“... системи обміну інформацією в сфері освіти не наздогнали потенціал технологій 21-го століття”

<https://sparseurope.org/what-we-do/open-education/>

- **Замість цього ринок академічних / освітніх матеріалів утримується застарілими моделями публікацій, які активно обмежують поширення та інноваційне використання ресурсів в світі, який прагне кращих освітніх можливостей.**
- **Ціни на підручники продовжують швидко зростати, в результаті чого занадто багато студентів не мають доступу до необхідних матеріалів.**
- **Цифрові пропозиції від традиційних видавців супроводжуються обмеженнями доступу і датами закінчення терміну дії з невеликою економією, а друковані видання занадто часто застарівають ще до того часу, коли вони надходять у продаж**

Роботи, які “НЕ ПІДХОДЯТЬ” традиційним видавництвам

- журнали і монографії на “нішеві” або міждисциплінарні теми; сіра література (наприклад, препринти, дисертації, матеріали конференцій, офіційні документи і технічні звіти); та нові форми результатів досліджень, які часто залишаються неопублікованими (наприклад, дані досліджень, цифрові гуманітарні проекти, веб-сайти, навчальні матеріали, аудіовізуальні матеріали, карти і тривимірні моделі).
- **Purdue University Libraries** – Серія з 1500 технічних звітів за 1956 р. в галузі транспорту (цифровий формат, DOI, адаптація до OA) були завантажені більше 400000 разів
- **Cornell University Library** – ArXiv, сервер препринтів з фізики і суміжних дисциплін

LIBRARY PUBLISHING DIRECTORY – 2019

- 82% бібліотечних видавничих програм реалізовані через ОА;
- Зросла кількість назв студентських журналів на 31% (2017 р. – 224; 2018 – 294),
- Зросла кількість назв факультетських журналів на 16% (2017 р. – 442; 2018 - 512);
- Зросла кількість журналів для “зовнішніх” груп на 50% (2017 р. – 173; 2018 р.– 259);
- Системи для збереження інформації : LOCKSS (32%), Hathitrust (11%), CLOCKSS (9%) та інш.
- Platforms: Bepress platform (43%). Open Journal Systems (41%). DSpace (30%), WordPress (18%);
- тенденція до постійного збільшення PEER-REVIEWED, MULTIMEDIA, OPEN-ACCESS JOURNALS and **TEXTBOOKS**

OPENTEXTBOOKS: library as publisher

бюджет студентів на книги 1200 \$ на рік (University of Minnesota)

- “Communication in the Real World: An Introduction to Communication Studies”
- ***Publisher:* University of Minnesota Libraries Publishing**

<https://open.umn.edu/opentextbooks/>

**textbooks/communication-in-the-real-world
-an-introduction-to-communication-studie**

продовження **OPENTEXTBOOKS: library as publisher**

“The Joy of Sanskrit” – Australian
National University Libraries

The Joy of
Sanskrit
A First-year Syllabus for Tertiary Students
McComas Taylor and Crazy Scotellaro

**FUNDAMENTALS
OF BUSINESS**

Stephen J. Skripak

Principles College of Business and Virginia Tech Libraries

Virginia Tech
Blacksburg, Virginia

«Fundamentals of Business»

Virginia Tech Libraries

(2016)

<https://guides.lib.vt.edu/oer/>

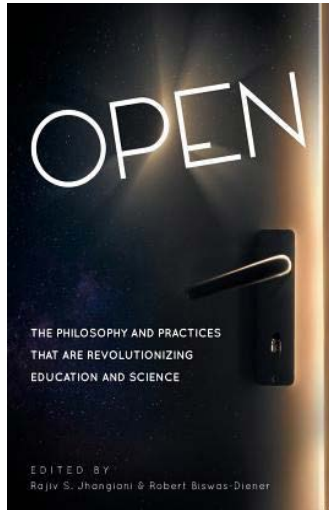
закінчення **OPENTEXTBOOKS: library as publisher**

“Open: The Philosophy and Practices that are Revolutionizing Education and Science” = Філософія та практика, які революціонізують освіту і науку

Rajiv S. Jhangiani, Robert Biswas-Diener (eds.) [ONLINE & PRINT]

<https://guides.lib.vt.edu/oer/>

- Call Number: VT Libraries: Z268 O63 O63 2017
- ISBN: 9781911529002
- Publication Date: 2017-03-27

▪ Prof. Israel Urieli + **The University of Oklahoma Library** =

«Thermodynamics» (2016, 2018)

▪ The University of Cape Town Libraries – 2 підручники для лікарів та юристів (січень 2017).

Зміна моделей навчальних програм, віртуальна реальність та Virginia Tech Libraries

- “Мені потрібен був інший метод навчання. У студентів немає ментальної картини. Я хотів розробити спосіб для цього бути в лабораторії й працювати з собаками, щоб ментальна картина була всередині вашої голови” (Michael Nappier, 2018).
- Unreal Engine, який використовується розробниками відеоігор, є програмним забезпеченням, що використовують цю технологію.
- “Цей інструмент з відкритим вихідним кодом дає учням можливість краще зрозуміти простір; а тому вчитися швидше або більш ретельно”, - сказала Anita Walz, бібліотекар з питань відкритої освіти, авторського права і наукової комунікації у Virginia Tech Libraries. Anita Walz керує грантовою програмою, яка фінансувала проект VR, та очолює програму відкритих освітніх ресурсів.
- **Обладнання віртуальної реальності в бібліотеці для використання студентами в будь-який час**

<https://vtnews.vt.edu/articles/2018/10/univrelvrddogproject.html>

БІБЛІОТЕКИ як ДВИГУНИ ЗРОСТАННЯ та «ІНКУБАТОРИ» для МІСЦЕВИХ АВТОРІВ

Науковці-пенсіонери є найбільш активними авторами науково-популярної літератури. Їх влаштовує публікація своїх творів лише в цифровому форматі та відкритому доступі.

Локальний чи регіональний контент – це, наприклад, путівник із альпінізму в канадських Скелястих горах, замальовки про екосистему острова Тасманія, казки, збірки поезій тощо.

ЗРОСТАННЯ СИНЕРГІЇ МІЖ ВИДАВНИЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТА БІБЛІОТЕЧНОЮ СПРАВОЮ

- Великобританія, Німеччина та Австралія стали свідками поживавлення університетських пресів як невід'ємної частини університетської бібліотеки (*Т.К. – Білорусь, Казахстан, Росія*)

Lippincott S. (2017) Library as Publisher: New Models of Scholarly Communication for a New Era

- За останні роки кількість американських університетських видавництв, які звітували керівникам бібліотек, різко зросла майже на **30%**

Eds. M. Bonn, & M. Furlough (2015) + LPDirectory_2019 + Ginther, Lackner, & Kaier (2017)

“LIBRARY AS SCHOLARLY PUBLISHER” МАЄ ЯКРАВО ВИРАЖЕНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

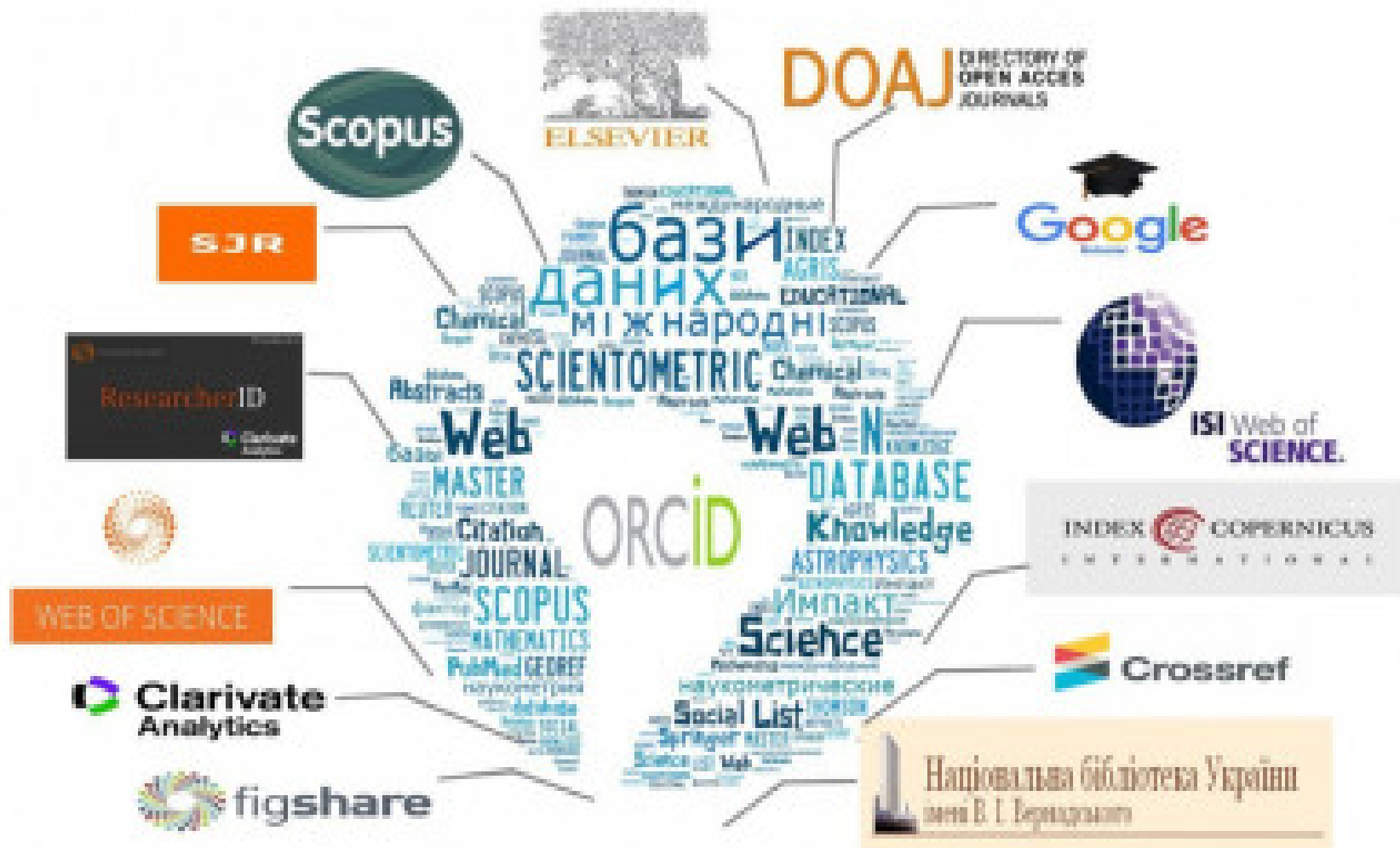
- **Завдяки місії бібліотек та Open Access
додалась можливість:**
  - **усунення системної нерівності в наукових
публікаціях і змінення ролі спільноти з лише
як споживача контенту до ролі виробника
контенту;**
  - **створення більш відкритої і
справедливої системи наукової комунікації ,
що є сильним мотиватором та основним
принципом для багатьох бібліотек-видавців**

**Інформаційно-аналітична система
“Публікаційний профіль
університетської науки”**

LIBRARY PUBLISHING & OA

Інформаційно-аналітична система "Публікаційний профіль університетської науки"

Мет а: отримання статистично достовірної картини публікаційної активності та впливовості науковців, кафедр, університету в цілому

- Цифровізація, розширення інформаційного середовища наукової бібліотеки та його інтеграція в глобальний цифровий простір потребують створення повноцінної багатofункціональної Web-орієнтованої екосистеми.
- Публікаційний профіль університету потрібний для формування звітів з наукових публікацій для підрозділів університету та Міністерства освіти і науки України про наукову роботу закладу

Можливості системи

- інтерактивний пошук публікацій за назвою, ім'ям і прізвищем автора, навчальним роком, роком видання, ключовими словами та ін.;
- пошук авторів і відображення їх авторських ID / профілів: Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, Google Scholar Citations;
- реалізацію автоматизованої електронної звітності за науковими публікаціями окремих учених, кафедр, університету в цілому;
- збір статистики щодо використання читачами та інш.

І. А. КЛЮШНИК, Т. О. КОЛЕСНИКОВА, О. С. ШАПОВАЛ (2019).
ЄДИНА ЦИФРОВА ІНФРАСТРУКТУРА СУЧАСНОЇ НАУКОВОЇ
БІБЛІОТЕКИ НА ОСНОВІ WEB-ТЕХНОЛОГІЙ. *Наука та прогрес
транспорту*. №1(2019)

• ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !!!

LIBRARY PUBLISHING & OA